

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utnyttjande av automatisk databehandling i riksdagsarbetet.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 23 i första kammaren av herr *Nyman* och nr 26 i andra kammaren av herr *Wedén*, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att statskontoret får i uppdrag att utreda i vad mån tekniska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar föreligger för att ADB-tekniken i en framtid skall kunna utnyttjas i riksdagsarbetet.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisas till motionen I: 23.

Över motionerna har utskottet inhämtat utlåtanden från fullmäktige i riksgäldskontoret och från statskontoret.

Statskontoret anför följande:

Metoden att pröva bärigheten och utfallet av olika alternativa lösningar och förslag utvecklades ursprungligen under sista världskriget och avsåg att analysera krigsoperationerna och olika uppkommande situationer. Operationsanalysens syfte var därvid att med tillgängliga resurser optimera insatser och uppnå maximal effekt.

Metodiken har fått en ständigt växande betydelse för militära organisationer och har vidareutvecklats för mera generell tillämpning inom skilda verksamhetsområden. Främst har det därvid gällt transport- och distributionsområdet, men utvecklingen har alltmera gått i riktning mot att utnyttja operationsanalysens metodik i beslutsprocessen inom vitt skilda grenar av näringslivet. Genom att bygga upp en modell av verksamheten och tillföra denna empiriska data, erhålles en beslutsmodell formad av samspelet mellan hypotes och verklighet.

Även om metodikens teorier är kända och relativt generella modeller finns utvecklade, torde det ändock kunna konstateras att i praktiken denna nya disciplin ännu är tämligen oprövad som ett hjälpmedel i beslutsprocessen. Visserligen finns det praktiska tillämpningar på såväl matematiska som statistiska modeller liksom också på simulationsmodeller. Emellertid gäller det därvid begränsade avsnitt av verksamhetsområden och mera fullständiga tillämpningar torde ännu saknas. Likaså ger ADB-tekniken de nödvändiga förutsättningarna för att genomföra de utomordentligt stora och komplicerade databearbetningar som metoden regelmässigt kräver. De praktiska hinder som här uppreser sig ligger utan tvekan i svårigheten att utforma hypoteserna och att definiera modellerna med alla dess variabler.

På olika håll i landet, inom näringslivet, vetenskapliga institutioner och statliga verk, t. ex. statistiska centralbyrån och statskontoret, pågår en verksamhet, som syftar till att i framtiden med hjälp av ADB-tekniken

skapa möjligheter för ett effektivare beslutsfattande. Det förefaller dock statskontoret som om frågan att kunna utnyttja ADB-tekniken i riksdagsarbetet, för att pröva bärigheten och utfallet av alternativa lösningar är för tidigt väckt och statskontoret nödgas avböja att för närvarande göra en utredning av denna fråga. Däremot är statskontoret berett att fortlöpande hålla statsmakterna informerade om hur de olika ADB-applikationerna som nu är under utveckling inom skilda delar av statsförvaltningen skulle kunna utnyttjas i det syfte motionären eftersträvar.

Fullmäktige i riksgäldskontoret säger sig icke anse uteslutet, att ADB-tekniken i en framtid kan bli av betydelse jämväl inom riksdagsarbetet. Då emellertid för närvarande tillräckliga skäl icke synes föreligga för en närmare utredning i ämnet, avstyrker fullmäktige bifall till motionerna.

Utskottet. Av statskontorets utlåtande över motionerna framgår, att frågan i vad mån automatisk databehandling skall kunna utnyttjas i riksdagsarbetet för att pröva utfallet av olika alternativa lösningar för närvarande måste anses vara för tidigt väckt. Den utredning som föreslagits av motionärerna är därför enligt utskottets mening nu icke motiverad. Motionernas syfte torde emellertid i allt väsentligt vara tillgodosett genom att statskontoret förklarar sig berett att fortlöpande hålla statsmakterna orienterade om hur ADB-teknikens tillämplighet i detta hänseende utvecklas.

Äberopande vad här anförts får utskottet hemställa,

att motionerna I: 23 och II: 26 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1964

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Schmidt, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Nils Theodor Larsson*, Gorthon, Augustsson och Larfors;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Berglund, Hansson i Önnarp, Larsson i Umeå, Bengtsson i Landskrona, Ekström i Iggesund och Fridolfs-son*.

* Ej närvarande vid justeringen.